

2.2. Загальна характеристика та основні ознаки правової держави

Правова держава – це новий етап у становленні й розвитку державності. Правову державу неможливо проголосити – вона повинна реально скластися як результат реформ економічних, політичних, державних і правових інститутів, реальної зміни характеру взаємовідносин між громадянським суспільством, державою та особистістю.

Співвідношення правової держави і громадянського суспільства на сучасному етапі їх розвитку характеризуються:

1. у громадянському суспільстві саме суспільство виступає як основа і зміст держави; остання є формою його організації;
2. громадянське суспільство виникає на тому ступені становлення суспільства, коли його члени (громадяни) і держава розглядаються як вільні та рівноправні партнери;
3. право формується громадянським суспільством, а правова держава лише формує його в законах, гарантує і захищає від порушень з боку будь-яких суб'єктів;
4. взаємовідношення правової держави і громадянського суспільства здійснюються на основі права, що виступає не як засіб нав'язування державної волі, а як рівний і справедливий масштаб свободи;
5. суспільство є найбільш загальним поняттям, а право, правова держава і громадянське суспільство – це форми його існування і розвитку.

При цьому кожне з них: і правова держава, і громадянське суспільство – виступає як відносно незалежне явище.

Формування концепції сучасної правової держави та її реалізацію в суспільстві передбачають:

- ♦ аналіз витоків теорії правової держави та її філософської основи;
- ♦ дослідження зарубіжних концепцій правової держави, конституцій країн, що закріпили створення правової держави за мету свого розвитку;
- ♦ переоцінку економічної ролі держави в умовах ринкових відносин;
- ♦ перегляд співвідношення держави і суспільства, відмову від подальшої статизації суспільства, виключення втручання держави у вирішення тих питань, що належать до відання громадських формувань;
- ♦ вдосконалення національно-державних відносин;
- ♦ відповідність законів потребам суспільства й особи, принципам Права, як синоніма Правди, Праведності;

- ♦ розробку процедур і механізмів розв'язання конфліктів між різними суб'єктами;
- ♦ наявність певної правової і політичної культури у членів суспільства.

У самому загальному вигляді правову державу можна визначити як державу, в якій панує Право, або як правову форму організації діяльності суспільно-політичної влади і її взаємовідносин з індивідами як суб'єктами права.

(Теорія держави і права. – Київ.: Юрінформ, 1995)